

Bainbaud be pli dunnas?

Era en il Grischun instrueschan uss dapli dunnas che umens en la scola primara

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ Avant 50 onns era il dar scola ina chaussa dad umens. Oz instrueschan adina dapli dunnas. Il chantun da Turitg dumbra 70 pertschient magistras en sia scola primara. Il Grischun na posseda naginas statisticas uffizialas. Ins po dentant cumparegliar il dumber d'absolvents a las Scolas autas da pedagogia: Tranter ils 63 seminarists che han fatg la patenta quest onn en il Grischun, èn 53 dunnas e 10 umens. A Turitg cumporta la procentuala da dunnas a la Scol'auta da pedagogia gia 91 pertschient.

Dependa dal stgalim

«Pli damanaivel da l'aglomeraziun ch'ins vegn, pli bleras scolastas ch'i ha», di *Peter Loretz*. Sco manader da la Scol'auta da pedagogia ha el savens da visitar scolas primaras. Pli lunsch ch'ins giaja viadora en la champagna e pli blers umens ch'ins vesia en las chasas da scola. Loretz constattescha dentant anc in auter trend: «Pli aut ch'il stgalim da scola è, pli blers umens ch'i ha.» En las scollettas e sin il stgalim bass instrueschian plitost dunnas. En la tschintgavla e sisavla classa chatt'ins puspè dapli umens. Quest trend giaja vinavant era en la scola reala, secundara e chantunala.

Nunpussaivel da gulivar la maschaida

Sche las dunnas prendian il cepter enta maun, saja quai en principi positiv, di Loretz. Ellas hajan da porscher bler. Per part sajan ellas pli flexiblas.

In punct negativ saja ch'ils scolars na vegnian betg pli en contact cun umens. I saja bunamain il cuntrari da pli baud. Pli baud na hajan ins dentant gnanca remartgà la chaussa e betg valità quai sco problem.

I saja impurtant dad tegnair en egl il trend, di Loretz. Ma i na dettia naginas pussaivladads da gulivar la maschaida da scolastas e scolasts.

Ina bagatella

Ushè ditg ch'i na sajan avant maun naginas cifras uffizialas, sa movian ins sin terren speculativ, sch'ins discurria da la feminisaziun da la professiun da scolasts. Quai di *Dany Bazzell*, il manader



da l'Uffizi chantunal per las scolas popularas.

Sco bab da scolars primars possia el dentant far ina constataziun. I saja empernaivel, sch'ils uffants hajan scolasts da differentas schlattainas. Bazzell di dentant cler e net: «Las differenzas tranter umens e dunnas èn ina bagatella cumpareglià cun las differenzas da las personalitads.» La personalitad d'ina scolasta u d'in scolast gioghia ina bler pli impurtanta rolla che sia schlattaina.

Engiadina

Roman Bezzola, l'inspectur da l'Engiadina, da la Val Müstair e da Bravuogn, dumbra en ses intschess 155 magistras e 125 magisters sin tut ils stgalims. Includ èn era las scolastas da lavur e d'economia. «La funcziun da las rollas en la societad è sa midada», declera Bezzola la svieuta. Quai saja era bun.

L'inspectur numna trais raschuns per l'aut dumber da dunnas en la scola: La professiun da la magistra haja ina cumpontenta sociala per la quala las dunnas hajan in ferm interess. I dettia era la pussaivladad da lavurar parzialmain. En quel regard haja la scola fatg in grond svilup. Plinavant porschia la scola a las dunnas las medemas cundiziuns da la-

vur e las medemas pajas sco als umens. Questas premissas na sajan anc betg realizadas dapertut.

Grischun central e Surselva

Pauli Dosch, l'inspectur dal Grischun central, schazegia ch'i haja radund 60 pertschient dunnas en sia scola primara. Cun dumbrar suenter vegn el sin exact 59 pertschient dunnas per ses intschess. Questa procentuala na cuntegna dentant anc betg las scolastas da lavur ed era betg las scolastas da las classas pitschnas integradas.

Dosch afferma era las observaziuns da Loretz. Sin il stgalim superiur sa diminuescha il dumber da dunnas. En il Grischun central hai 16 scolas realas e secundaras. En lezzas instrueschan be trais dunnas.

Alexi Nay, l'inspectur da la Surselva, ha erui en sia scola primara radund 100 scolasts (senza scola da lavur). Las plazzas èn partidas si bunamain guliv tranter las schlattainas. I ha in zic dapli dunnas. En las scolas secundaras e realas hai radund 50 umens e 17 dunnas. Nay manegia: «I fiss ideal, sch'ils scolars han suenter nov onns scola – pudì far experientschas tar scolasts dad omaduas schlattainas.»